herpy

SALAMANDRE

Vietnam Crocodile Newt

Tylototriton vietnamensis

Tylototriton vietnamensis er en lille, mørk krokodillesalamander på 12-17 cm fra nogle få skovrester i det nordlige Vietnam. Dyret er sort til brungråt, med klart gule til orangerøde fingre, tæer og halebund, og lever mest på land. Arten blev først beskrevet i 2005 og er sårbar i naturen.

Familie: Salamandridae Udgivet 16. november 2026 **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**12-17 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**7-18 g**
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**23-25 °C**
Temperatur, nat	**23-25 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vanddel** dybde 1-5 cm
UVB	**Ikke nødvendig**
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**18 mdr.**
Æg pr. sæson	**5-178**
Lægninger pr. år	**1-2**
Klækning	**28 dage** ved 22-24 °C
Larvetid	**60-180 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Hele slægten Tylototriton står på CITES liste II og i EU's bilag B. Handel inden for EU kræver dokumentation for dyrenes lovlige oprindelse, og CITES-tilladelser og -certifikater udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Arten står ikke på listen over dyr, som private ikke må holde (BEK nr. 1261 af 17.11.2015). Salamandre er omfattet af EU's dyresundhedsregler om Bsal; tjek de aktuelle regler hos Fødevarestyrelsen ved import eller handel.

Om arten

Tylototriton vietnamensis er en lille og kompakt krokodillesalamander. Voksne dyr måler 12-17 cm inklusive hale. Hunnerne er tydeligt større og kraftigere end hannerne: fra snude til kloak når hunnerne op til omkring 8 cm, og hannerne er lidt mindre. Halen er lidt længere end hoved og krop, sammentrykt fra siden og har en bræmme oven- og underneden. Hovedet er bredere end kroppen og lidt fladt, og bag på hovedet sidder store ørekirtler. Langs ryggen løber tre vortede rygkamme, der giver slægten dens krokodilleudseende, mens vorterne på ryg og sider er forholdsvis små.

Grundfarven er ensartet sort, brun eller grå, og dyrene er tydeligt mørkere på land end i vand. Fingre og tæer og halens underside er klart gule til orangerøde, og hos nogle dyr gælder det også ribbenspukler og halens øverste kant. Unge dyr er sorte eller mørkebrune med de samme orange tegninger. Ved kønsmodenheden, omkring 1,5 år gamle, er dyrene omkring 10 cm lange; hannerne vejer da 7-9 g og hunnerne 14-18 g.

T. vietnamensis blev beskrevet i 2005 og regnedes tidligere til *Tylototriton asperrimus*. Ældre angivelser af *T. asperrimus* fra Vietnam kan derfor dække denne art eller andre senere beskrevne krokodillesalamandre. Genetisk er den nærmest beslægtet med *Tylototriton hainanensis*. Levealderen er ikke dokumenteret for arten; boksens 10-20 år er lånt fra andre krokodillesalamandre.

Som hos andre krokodillesalamandre sidder der giftkirtler i ørekirtlerne og i vorterne. Sekretet er til forsvar, og det irriterer slimhinder. Vask hænder før og efter al kontakt, og rør aldrig ved øjne og mund med fingrene.

Udbredelse og levested

Tylototriton vietnamensis er kun kendt fra nogle få steder i det nordlige Vietnam: Tay Yen Tu i provinsen Bac Giang (artens typelokalitet), bjerget Mau Son i Lang Son og reservaterne Yen Tu og Dong Son-Ky Thuong i Quang Ninh. Kendte fund ligger 180-980 m over havet. Forekomster i nabolandene er ikke dokumenteret, men er ikke udelukket.

Bestanden er lille og spredt, fordi skoven på dens levesteder er blevet ryddet til landbrug, og fordi kulminer og deres infrastruktur ligger tæt på de beskyttede områder. Modeller af artens levested peger ikke på store, uopdagede forekomster. Arten er vurderet som sårbar.

> **Oprindelig udbredelse:** Vietnam.

LEVESTED

Levestedet er små rester af lavlandsregnskov på granitgrund med løvtræer, bambus og buskads. Luftfugtigheden svinger mellem 68 og 100 %, og temperaturen ligger omkring 24-34 °C. Klimaet er præget af sommermonsunen. Arten er afhængig af skov, tåler lidt forstyrrelse og er ikke bundet til urskov, men åbne, ryddede arealer bruges ikke.

Dyrene lever det meste af året på land, skjult mellem løv og rødder. Ynglesæsonen er regntiden fra april til juli: når der opstår små, lavvandede vandhuller, vandpytter og midlertidige søer i skoven, søger hannerne straks derhen og bliver i vandet i ugevis. Vandhullerne er små, mudrede og mindst halvt skyggede af træer. Hunnerne kommer kun kortvarigt i vandet for at parre sig. Æggene lægges ikke i vandet, men på skovbunden op til 2 m fra bredden, under løv. I naturen lægges 5-85 æg, og larverne forvandles omkring oktober ved en længde på 4-5 cm og en vægt på omkring 0,6 g.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Tylototriton vietnamensis holdes i et regnskovsterrarie med en vanddel. Pladsbehovet regnes ud fra dyrenes længde: for to dyr på 15 cm skal bundarealet være omkring 0,15 m² (50 × 30 cm), og for hvert ekstra dyr lægges 25 % til. Tre dyr passer i 60 × 40 × 40 cm, og en gruppe på op til fem dyr i 80 × 50 × 40 cm; flere har bedre af mere plads.

Vanddelen fylder en fjerdedel af bundarealet og er højst 5 cm dyb. Den laves med en glaslist på op til 10 cm, eller bunden hælder, så substratet stiger op mod den ene side. Det er vigtigt, at dyrene let kan komme op af vandet: brug sten eller en flad bred af ler eller grus. Vandet skal være blødt og svagt surt (pH 6,4-6,8), og det skiftes jævnligt. Vanddelen bruges mest af hanner i yngletiden.

Substratet er 8-15 cm højt og lagdelt: dræn af lecakugler eller grus nederst, derover fiberdug og øverst skovjord, der først er varmet i ovn ved 70 °C i 20 minutter. Giv terrariet en bakket overflade, så der er både tørre og fugtige zoner. Mos, korkbark, lerskåle, halve bambusrør og et lag blade af eg, bøg eller bambus giver gemmesteder, og levende planter som *Pilea cadierei* og bregner klarer sig godt. Springhaler, regnorme og isopoder (*Porcellio laevis*) kan sættes ud som oprydningshold og som permanent foder; isopoder kan drukne i vanddelen, så den skal renses jævnligt. Låget skal have god ventilation.

Dyrene holdes i små grupper, og uvenskab er sjældent et problem. Hold dem uden andre padder. Forældrene kan æde æg og larver, så æggene tages ud og ruges for sig.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Fra marts til oktober holdes terrariet ved 23-25 °C. En særskilt nattemperatur er ikke dokumenteret, så boksen viser samme interval døgnet rundt. Korte toppe over 30 °C tåles, men der skal altid være køligere steder i terrariet.

Om vinteren, fra omkring november til februar, falder temperaturen til 18-20 °C, og korte perioder med lavere temperatur skader ikke. Det er en kølig tørtid og ikke en egentlig vinterhvile: dyrene æder stadig, om end uregelmæssigt og meget mindre. Kulden, tørken og den mindre fodring er tilsammen det, der bringer dyrene i yngletilstand om foråret.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden er 70-100 % i den varme del af året. Terrariet sprøjtes dagligt med en blomstersprøjte eller et regnanlæg; mængden afhænger af terrariets størrelse og ventilation. Om vinteren holdes det tørrere: fra oktober sænkes vandstanden i vanddelen, til der kun er en rest, og kun enkelte steder (mospuder) sprøjtes let. Fra begyndelsen af marts øges sprøjtningen kraftigt, og vandstanden stiger gradvist.

VAND OG VANDKVALITET

Vanddelen er 1-5 cm dyb og fylder en fjerdedel af bundarealet. Vandet er blødt og svagt surt (pH 6,4-6,8) som i naturen. Giv altid et let udgangssted med sten, grus eller en flad bred. Vandet skiftes jævnligt, og foderrester fjernes.

Padder har en meget gennemtrængelig hud, så undgå sæbe, rengøringsmidler og håndcreme tæt på terrariet, og skyl hænderne i rent vand, før du rører ved dyrene. Hvis der bruges grus som substrat, skylles det jævnligt; jord og blandinger af jord og ler skal sjældent skiftes.

LYS OG UVB

Lyset har ingen særlig betydning for dyrene, og de er ikke glade for kraftigt lys. Belysningen kan rettes efter planterne, med LED-lister eller lysstofrør, eller bare det lys, der falder ind i rummet. UVB er ikke nødvendigt. Lyset tændes cirka 12 timer om dagen om sommeren og 10-11 timer om vinteren.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Voksne dyr får regnorme, fårekyllinger og voksorme, og foderdyrene fodres selv med en varieret kost og drysses med vitamin- og mineraltilskud. Voksne dyr fodres omkring to gange om ugen; om vinteren æder de uregelmæssigt og meget mindre. Hannerne æder også i vandet i yngletiden, og begge køn får meget større appetit om foråret.

Unge dyr efter forvandlingen får hver dag mikrokrebsdyr, små regnorme, bananfluer og tubifex på en lille tallerken eller i en skål, og foderet drysses med tilskud. Fodringen trappes ned, efterhånden som dyrene vokser.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Dyrene søger skjul og er ikke glade for skarpt lys. Hannerne går ned i vandet i yngletiden, bliver lysere og får en tydeligt anderledes hud, og de venter på hunnerne. Resten af året lever begge køn på land. Dyrene er følsomme over for lufttryk, og faldende lufttryk er formentlig med til at sende dem i vandet. Tag kun dyrene op, når det er nødvendigt, med våde, rene hænder.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Dyrene er kønsmodne efter omkring 1,5 år, efter anden vinter, ved en længde på omkring 10 cm. Hunnerne er større og kraftigere, og de bliver tydeligt tykkere mod slutningen af sommeren. Kønnene kan skelnes nogenlunde sikkert efter et år, hvor nogle hanner allerede går i vandet og får vandfarven. Ved at åbne kloakken forsigtigt kan man se, at åbningen er punktformet hos hunnen og slidsformet hos hannen.

PARRING

Yngletilstanden udløses af vinterens fald i temperatur, tørken og den mindre fodring, efterfulgt af en kunstig regntid. Regntiden starter i marts, gerne når lufttrykket falder: terrariet sprøjtes mange gange om dagen, vandstanden i vanddelen hæves kraftigt, og temperaturen stiger. Hannerne går i vandet inden for 1-2 dage og venter på hunnerne, som går i vandet i en eller flere dage for at parre sig. Parringen sker ved 18-22 °C i vandet og ofte i lavtryksvejr eller tordenvejr.

Parret danser i en cirkel. Hannen støder gentagne gange med hovedet mod hunnen, bølger med halen mod hende og afsætter flere sædpakker, som han fører hunnen hen over med kloakken. Det kan vare flere timer. Nogle gange holder hannen kortvarigt hunnens forben med sit eget. Æglægning sker kun, når hunnen selv er gået i vandet til hannen; en hun, der sættes i vandet med tvang, parrer sig, men lægger ikke æg.

ÆG OG LARVER

Hunnen lægger æggene inden for 24 timer, men op til en uge, efter parringen. Hun vælger et mosdækket sted på jorden tæt på vandet og skjuler æggene under blade eller bark. Æglægningen er som regel færdig den første nat, og hunnen bliver hos æggene til aftenen efter. Æggene lægges fra januar til august, de fleste i marts og april, og nogle hunner lægger to gange om året.

I terrariet er æggene 6-10 mm, når de lægges, og svulmer de første timer op til 8-13 mm. Et kuld i terrariet er 95-178 æg; i naturen er 5-85 æg registreret. Boksen viser hele spændet. Forældrene kan æde æg og larver, så æggene tages ud og ruges for sig.

METAMORFOSE

Æggene ruges bedst uden for terrariet. De lægges enkeltvis eller i små klumper på fugtigt køkkenrulle, som lægges på en gitterplade i en lukket plastboks med lidt vand i bunden. Æggene ligger over vandet, men i meget høj luftfugtighed. Boksen åbnes en eller to gange om dagen for kontrol og ventilation, døde æg fjernes, og papiret skiftes en eller to gange i løbet af rugetiden. Beskadigede æg med levende larver lægges i vandet i boksen; de klækker som regel, men tidligere og på et mere uudviklet stadium.

Tiden fra æglægning til klækning afhænger af temperaturen: fra 9 dage til næsten fire måneder, og over 26 °C bliver den tydeligt langsommere. Ved 22-24 °C om dagen og 20-22 °C om natten klækker æggene efter omkring 28 dage. Larverne er da 18-22 mm og springer selv i vandet, op til 12 cm. Når de første larver klækker, hæves vandstanden i boksen, og det får de øvrige til at klække. Overfladisk skimmel skader ikke larverne.

Larverne opdrættes bedst i små grupper på højst fem dyr, sorteret efter størrelse, i bakker med 10 liter stillestående, blødt og svagt surt vand (regnvand med løvudtræk virker godt). Bunden er sand fra et akvarium, der har kørt, med kogte egeblade, PVC-rør som skjul og vandplanter som javabregne og javamos. Larverne skal svømme i foderet, og en dag uden mad skader udviklingen: de får nyklækkede *Artemia*, meget små dafnier og vandlopper 2-3 gange om dagen, siden op til 6-8 gange. Fra 25 mm kommer tubifex i stykker til, fra 35 mm regnormestykker, hele tubifex og enchytræer, og de største larver tager også røde myggelarver. Der skiftes højst 15 % vand ad gangen, 2-3 gange om dagen efter fodringen. Ved metamorfosen, efter omkring otte uger eller tre måneder efter æglægningen, mister larverne gællerne, og dyrene skal have let adgang til land. Hele larvetiden varer 2-6 måneder: jo mindre gruppe, jo større og længere i vandet.

I store grupper på op til 150 larver i et akvarium på 75 liter overlever færre, men de overlevende bliver større og kan være over 7 cm, når de går på land.

Læs mere: Opdræt af haletudser

OPDRÆT AF UNGER

Nyforvandlede unger er 5-8 cm og vejer 1-3 g. De har stadig rester af gællerne, som forsvinder inden for få dage, og de fælder huden omkring landgangen. Først efter den første fældning flyttes de fra overgangsbakken til opdrætsterrariet. Det er bakker på 40 × 30 cm til 5-12 unger, med skrå grusbund og en lille vandpyt i det laveste hjørne, mos, sten, egeblade og korkbark, ved samme temperatur og lys som de voksne.

Ungerne er meget sultne og fodres dagligt med mikrokrebsdyr, små regnorme, bananfluer og tubifex, drysset med vitamin- og mineraltilskud. Bakkerne ses efter hver dag, og hele rengøringen sker ugentligt, senere hver anden uge. Efter tre måneder er ungerne 7-10 cm, og efter et halvt år 8-11 cm. Unger af terrarieopdrættede dyr er som regel lette at opdrætte, mens unger fra naturen er svære.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl:

- Gasansamling i bugen hos larver, hvis der skiftes for meget friskt vand på én gang. Skift aldrig mere end 15 %.
- Nedbrydning af gællerne, hvis vandet er for hårdt. Flyt larverne til blødt vand hurtigst muligt.
- Hydra (ferskvandspolypper) i opdrætsbakkerne, som skader larverne med sine nældeceller. Store damsnegle (*Lymnaea*

stagnalis) hjælper mod dem.

- Tomme sneglehuse, der ophober sig i larvebakkerne, når larverne spiser snegle, og forurener vandet.
- Svampeangreb på larver.
- Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) er en hudsvamp, der dræber mange europæiske salamandre. Mange østasiatiske salamandre kan bære smitten uden symptomer. Nye dyr holdes derfor i karantæne i flere uger, adskilt fra andre salamandre og padder, med egne redskaber og god håndhygiejne.

Opsøg en dyrlæge med forstand på padder, hvis dyret holder op med at æde, får sår, hævelser eller misfarvet hud.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.